

Lausunto pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaksi (VN/1453/2025.) Suunnitelman laatimisvelvoite perustuu vuonna 2022 voimaan tulleeseen uudistettuun ilmastolakiin.

Ammattiliitto Pro on tutustunut suunnitelmaluonnokseen ja toteaa siitä lausuntonaan seuraavaa:

- 1) Huomioita pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman taustalla olevista vaihtoehtoisista skenaarioista (suunnitelman luku 2)

Ammattiliitto Pro pitää hyvänä, että ilmastopolitiikan suunnittelun tueksi on luotu erilaisia skenaarioita, joiden avulla voidaan hahmottaa erilaisten kehityskulkujen mahdollisia vaikutuksia. Suunnitelmassa voisi kuitenkin vielä enemmän korostaa sitä, että skenaariot eivät sellaisenaan ole etenemisvaihtoehtoja vaan vaihtoehtoisia näkymiä siihen, millaisia lopputuloksia ilmastopolitiikan painotuksilla ja yhteiskunnallisilla kehityskuluilla mahdollisesti on. Lisäksi suunnitelmassa voitaisiin kuvata tarkemmin sitä, miten siinä esitettyjen skenaarioiden pohjalta on tarkoitus edetä ilmastopolitiikan valmistelussa ja politiikkatoimenpiteiden valinnassa. Näin suunnitelma vastaisi paremmin ilmastolain tavoitteeseen, jonka mukaan sen tulee vahvistaa eduskunnan ja yleisön mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa ilmastopolitiikan suunnitteluun.

- 2) Huomioita toimialakohtaisista etenemisvaihtoehtoista (suunnitelman luku 3)

Pron näkemyksen mukaan toimialakohtaisten etenemisvaihtoehtojen ja nieluja vahvistavien menetelmien kehitysnäkymien lisäksi suunnitelmassa tulisi arvioida niiden aiheuttamia osaamistarpeita sekä vaikutuksia työllisyyteen.

- 3) Huomioita kasvihuonekaasupäästöjä vähentävien ja nieluja vahvistavien menetelmien kehitysnäkymistä (suunnitelman luku 4)

-

- 4) Puuttuuko suunnitelmassa kuvattujen kasvihuonekaasupäästöjä vähentävien ja nieluja vahvistavien menetelmien joukosta joku keskeinen menetelmä (suunnitelman luku 4)?

-

- 5) Muita huomioita pitkäaikavälin ilmastosuunnitelman luonnoksesta

Kyseessä on ensimmäinen uudistetun ilmastolain voimaan tultua tehtävä pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma. Suunnitelmassa esitellään perusskenaarion lisäksi neljä vaihtoehtoista skenaariota, joiden avulla voidaan hahmottaa erilaisten kehityskulkujen mahdollisia vaikutuksia ja lopputuloksia. Lisäksi esitetään toimialakohtaisia etenemisvaihtoehtoja ja yhteenveto niistä. Asiantuntijoiden laatimassa suunnitelmassa ei ehdoteta tai oteta kantaa yksittäisiin politiikkatoimiin eikä esitetä arvioita skenaarioiden tai etenemisvaihtoehtojen vaikutuksista. Pron näkemyksen mukaan suunnitelmaa tulisi täydentää vähintään vaikutusarvioinneilla, jotka huomioivat oikeudenmukaisen siirtymän periaatteet. Periaatteet tulisi kirjata myös ilmastolakiin, jotta ne tulevat jatkossa suunnitelmissa huomioiduiksi.

Ilmastolain mukaan sen tarkoitus on tehostaa ja sovittaa yhteen ilmastomuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen tähtäävien toimenpiteiden suunnittelua ja täytäntöönpanon seuranta sekä vahvistaa eduskunnan ja yleisön mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa ilmastopolitiikan suunnitteluun. Pro kiinnittää huomiota siihen, että pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman laatimisvelvoite ja -aikataulu on ollut jo pitkään tiedossa, mihin nähden suunnitelma valmistui ja annettiin lausuttavaksi verraten myöhään.

Lausuntoaikaa oli vain kaksi viikkoa Säädösvalmistelun kuulemisohjeessa suositetun kuuden sijaan eikä lyhyttä lausuntoaikaa ole perusteltu.

Lisäksi ennen työ- ja elinkeinoministeriön valmistelemaa pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaa lausuttavaksi annettiin ympäristöministeriössä valmisteltu keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma (KAISU 3). Suunnitelmien epätahtinen valmistelu ei Pron näkemyksen mukaan edistä ilmastolain tavoitetta ilmastomuutoksen torjunnan tehostamisesta. Pro on sitoutunut ilmastolain tavoitteisiin ja oikeudenmukaisen vihreän siirtymän edistämiseen ja korostaa, että vihreän siirtymän oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi ennakoitava ilmastopolitiikka on välttämätöntä. Ennakoitavuus on olennaista myös esimerkiksi siirtymän vaatimien investointien toteuttamiseksi ja niiden vaatimiin osaamistarpeisiin vastaamiseksi.

Maria Mäkynen
yhteiskuntasuhdejohtaja

Julia kurki
yhteiskuntasuhteiden asiantuntija

Ammattiliitto Pro